בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ

דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שְׁבוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ״ק מו״ר
הָרַהַ״צ רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזְער שְׁלִיטַ״א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חֲסִידֵי בְּרִסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרִסְלֶב, עִיר שׁוֹמְרֵי הַלָּשׁוֹן, עִיר הַשְּׁמָחָה!

גִּלָּיוֹן רנ״ז | פָּרָשַׁת חֻקַּת תשפ״ו

אִטֵּר־יָד

הַשְּׂמֹאל נִהְיָה יָמִין!

* * *

פַּעַם שָׁאַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ אֶת מו״ר שְׁלִיטַ״א, לְגַבֵּי הַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ס״ו בְּמַאֲמַר־מָסְגָּר: ׳וּמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ זֹאת, אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַהוּ אִטֵּר־יָד, כִּי אִטֵּר־יָד הוּא דָּבָר חָדוּשׁ. גַּם אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל׳; מַהוּ סוֹד אִטֵּר־יָד?

עָנָה וְאָמַר מו״ר שְׁלִיטַ״א, דְּהִנֵּה כָּל מַה שֶּׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ״ל כָּלוּל בּוֹ סוֹדוֹת גְּבוֹהִים וְעֶלְיוֹנִים וְכוּ׳, אַךְ מִכָּל־מָקוֹם עָלֵינוּ לְהָבִין בָּזֶה ׳בְּמִקְצָת׳ כְּפִי הַשָּׂגָתֵנוּ, וְלִלְמֹד מִזֶּה הֵיאֵךְ לָנוּ מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה:

רַבֵּנוּ זַ״ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קכג): **׳הָעִקָּר וְהַיְסוֹד שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ, לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, וּלְקַבֵּל דְּבָרָיו עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה, דָּבָר קָטָן וְדָבָר גָּדוֹל, וְלִבְלִי לִנְטוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, מִדְּבָרָיו יָמִין וּשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל** (סִפְרִי פָּרָשַׁת שׁוֹפְטִים): **׳אַפִּלּוּ אוֹמֵר לְךָ עַל יָמִין שְׂמֹאל׳ וְכוּ׳׳.**

וְהִסְבִּיר מו״ר שְׁלִיטַ״א, דְּהִנֵּה ׳יָמִין׳ וּ׳שְׂמֹאל׳ בְּפַשְׁטוּת הֵם שְׁנֵי צְדָדִים - יֵשׁ אֶת צַד יָמִין וְיֵשׁ אֶת צַד שְׂמֹאל, וְאָכֵן זֶה דָּבָר הֶכְרֵחִי בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם, וְכָךְ מִלְּמְדִים יְלָדִים: צַד יָמִין נִקְרָא ׳יָמִין׳, וְצַד שְׂמֹאל נִקְרָא ׳שְׂמֹאל׳. אֲבָל בִּפְנִימִיּוּת, ׳יָמִין׳ מוֹרֶה עַל חֶסֶד, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קיח, טז): ״יְמִין ה׳׳ה רוֹמֵמָה יְמִין ה׳׳ה עֹשָׂה חָיִל״; וּ׳שְׂמֹאל׳ מוֹרֶה עַל גְּבוּרָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת טו, ו): ״יְמִינְךָ ה׳׳ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ ה׳׳ה תִּרְעַץ אוֹיֵב״; וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: ׳שְׁנֵי פְּעָמִים, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם הַשְּׂמֹאל נַעֲשֵׂית יָמִין׳; כְּלוֹמַר, ׳יָמִין׳ מוֹרֶה עַל שֶׁפַע־קֹדֶשׁ לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּ׳שְׂמֹאל׳ מוֹרֶה עַל מַפָּלָה שֶׁל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ אֶת מָקוֹם, הֵם זוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָם שֶׁפַע־קֹדֶשׁ וּלְרָאוֹת בְּמַפַּלְתָּם שֶׁל שׁוֹנְאֵיהֶם, כִּי ׳כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל׳.

וְזוֹ עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּחַיָּיו - **לְהַגְבִּיר אֶת הַ׳יָּמִין׳ עַל הַ׳שְּׂמֹאל׳**[א], וּכְמוֹ שֶׁחָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בְּרָכוֹת ה.): **׳לְעוֹלָם יַרְגִּיז אָדָם יֵצֶר־טוֹב עַל יֵצֶר־הָרָע; הַיְנוּ שֶׁאָדָם** זוֹכֶה לְהַגְבִּיר אֶת הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים - ׳יָמִין׳, עַל הַגְּבוּרָה וְהַדִּין - ׳שְׂמֹאל׳, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְקַיֵּם (תְּהִלִּים קיז, ב): ״כִּי גָבַר - עָלֵינוּ חַסְדּוֹ״, כְּלוֹמַר: אַף כִּי גָּבַר צַד הַשְּׂמֹאל שֶׁל הַגְּבוּרָה, זָכִינוּ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חֲסָדִים וְרַחֲמִים גְּמוּרִים, וּמִגֹּדֶל הַחֶסֶד שֶׁיַּעֲשֶׂה הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ - יִהְיֶה רֹגֶז וּגְבוּרָה עַל שׁוֹנְאֵינוּ הַמְצָרִים אוֹתָנוּ וּמְעַכְּבִים אוֹתָנוּ מִלְּעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְהִטְעִים זֹאת מו״ר שְׁלִיטַ״א בְּדִבְרֵי הָרַב הַקָּדוֹשׁ **רַבִּי נַפְתָּלִי צְבִי מֵרוֹפְשִׁיץ זי״ע** (וֶרַע־קֹדֶשׁ, רֵישׁ פָּרָשַׁת כִּי תֵצֵא), שֶׁבִּלְשׁוֹן אִידִישׁ הַמִּלִּין ׳יָמִין׳ וְ׳יֶשֶׁר׳ מְתֻרְגָּמִים בְּמִלָּה אַחַת: ׳רֶעכְט׳; וְהָעִנְיָן הוּא כָּאָמוּר, שֶׁ׳יָּמִין׳ אֵין הַכַּוָּנָה דַּוְקָא ׳צַד יָמִין׳, אֶלָּא ׳יָמִין׳ פֵּרוּשׁוֹ צַד הַחֶסֶד שֶׁל הַיֵּצֶר־הַטּוֹב שְׁמוֹשֵׁךְ אֶת הָאָדָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְדַרְכֵי הַיֹּשֶׁר, וְעַל־כֵּן ׳יָמִין׳ וְ׳יֶשֶׁר׳ עִנְיָן אֶחָד הֵם.

וְחָזַר מו״ר שְׁלִיטַ״א לְדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּתוֹרָה ס״ו הַנַּ״ל וְאָמַר, דְּהִנֵּה תּוֹרָה זוֹ הִיא תּוֹרָה עֲמוּקָה מְאֹד, וְשָׁם מַזְכִּיר רַבֵּנוּ אֶת סוֹד הָאִטֵּר־יָד, וְשֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יוֹדְעִין ׳לְהוֹצִיא מִן הַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל׳, וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּפַשְׁטוּת, כִּי כְּדֵי שֶׁאָדָם יִזְכֶּה לְהִכָּנֵס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ וּלְהוֹצִיא מִן הַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כָּל עִנְיָנָיו - הוּא מַכְרָח אֶת הַלִּמּוּד הַזֶּה שֶׁל ׳שְׂמֹאל׳ הַלָּבָשָׁה, נָפוֹץ הָעִנְיָן מְאֹד - שֶׁבְּכֹל יְהֵא הַיָּמִין עַל הַשְּׂמֹאל, וְהַכֹּל עַל־דֶּרֶךְ זוֹ שֶׁל הַגְבָּרַת הָרַחֲמִים עַל הַדִּין, וְהַכְנָעַת הַגְּבוּרָה תַּחַת הַחֶסֶד.

[א] וְהִזְכִּיר מו״ר שְׁלִיטַ״א, דְּעַל־כֵּן דִּקְדְּקוּ צַדִּיקִים שֶׁיִּהְיֶה ׳יָמִין עַל שְׂמֹאל׳ בְּכָל הָעִנְיָנִים, וְאֶפִלּוּ בְּמַלְבּוּשֵׁי הַבְּגָדִים, שֶׁיִּהְיוּ הַכַּפְתּוֹרִים מִכַּפְתְּרִים יָמִין עַל שְׂמֹאל. וְאָכֵן מֵאָז שֶׁנִּכְנְסוּ הַחֲרָדִים אֶל דִּבַּר ה׳ בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ שֶׁל הַעֲשִׂית

וְ׳יָמִין׳, וְיִרְאֶה תָּמִיד לַעֲבֹד עַל זֶה - לְהַגְבִּיר אֶת הַ׳יָּמִין׳ עַל הַ׳שְּׂמֹאל׳, וְכָאָמוּר: ׳יָמִין׳ הוּא חֶסֶד וּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, וּמֵאִידָךְ ׳שְּׂמֹאל׳ הוּא טֻמְאַת שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, וַעֲבוֹדַת הָאָדָם הִיא לְהַגְבִּיר הַיָּמִין עַל הַשְּׂמֹאל׳.

וְהִנֵּה, מִמִּי אֲנַחְנוּ זוֹכִים לְקַבֵּל אֶת הַכֹּחַ הַזֶּה לָדַעַת מַהוּ ׳יָמִין׳ וּמַהוּ ׳שְּׂמֹאל׳ וּלְהַגְבִּיר אֶת הַ׳יָּמִין׳ עַל הַ׳שְּׂמֹאל׳? מֵהַצַּדִּיקִים! כִּי זֹאת לֹא יוּכַל הָאָדָם לִלְמֹד מֵעַצְמוֹ, וְאִם אָדָם הוֹלֵךְ אַחַר שִׂכְלוֹ - הוּא עָלוּל לִתְעוֹת מְאֹד מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי פְּעָמִים אָדָם חוֹשֵׁב שֶׁהוּא נִמְצָא בְּ׳יָמִין׳, אֲבָל הַצַּדִּיק מְגַלֶּה לוֹ שֶׁהוּא בִּכְלָל בְּ׳שְּׂמֹאל׳... וְכֵן לְהֶפֶךְ - לִפְעָמִים אָדָם חוֹשֵׁב שֶׁהוּא בְּ״שְּׂמֹאל״, וְהַצַּדִּיק מְגַלֶּה לוֹ שֶׁהוּא בִּכְלָל בְּ״יָמִין״...

וְהִמְתִּיק מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א הָעִנְיָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לקוטי־מוהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ז), שֶׁהַצַּדִּיק הוּא ׳אָחִיד בִּשְׁמֹנָה וְאַרְבָּעָה׳, וּמְגַלֶּה לְ׳דְּרֵי־מַעְלָה׳ שֶׁהֵם עֲדַיִן לֹא הִשִּׂיגוּ מְאוּמָה בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִצַּד שֶׁנִּי מְחַזֵּק אֶת הַ׳דְּרֵי־מַטָּה׳ שֶׁגַּם עִמָּם נִמְצָא הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ הַסּוֹד הָאָמוּר: לִפְעָמִים אָדָם חוֹשֵׁב שֶׁהוּא כְּבָר הִשִּׂיג מַה שֶּׁהִשִּׂיג, וְהוּא כְּבָר ׳יוֹדֵעַ׳ וּ׳מֵבִין׳ וְכוּ׳, וְהַצַּדִּיק מְגַלֶּה לוֹ: ׳חֲבִיבִי, עוֹד לֹא הִתְחַלְתָּ אֲפִלּוּ לְהַשִּׂיג מַשֶּׁהוּ׳... נִמְצָא שֶׁמָּה שֶׁהוּא חָשַׁב שֶׁהוּא בְּ׳יָמִין׳ - הַצַּדִּיק גִּלָּה לוֹ שֶׁהוּא בִּכְלָל בְּ׳שְּׂמֹאל׳... וּמֵאִידָךְ - אָדָם יָכוֹל לִהְיוֹת שָׁבוּר כְּחֶרֶס הַנִּשְׁבָּר, וְחוֹשֵׁב ׳מַה יִּהְיֶה אִתִּי כְּבָר׳ וְכוּ׳, וְנִדְמֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ שֶׁהוּא כְּבָר לְגַמְרֵי בְּצַד ׳שְּׂמֹאל׳, אֲבָל הַצַּדִּיק מְגַלֶּה לוֹ אֶשֶׁר ״לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹקִים לֹא תִבְזֶה״ (תְּהִלִּים נא, יט); וְ״כֹּה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים״ (יְשַׁעְיָה נז, טו); וּמִמֵּילָא בְּעֶצֶם הוּא נִמְצָא בְּ׳יָמִין׳...

וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁהָעִנְיָן הַזֶּה מְבֹאָר הַרְבֵּה בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ ׳נֹעַם־אֱלִימֶלֶךְ׳, שֶׁאָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לָדַעַת שֶׁהוּא רַק עַל ״פֶּתַח הַקֶּדֻשָּׁה״, וְאִם חוֹשֵׁב שֶׁהוּא כְּבָר גָּרוֹב - סִימָן שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד... וְכֵן לְהֶפֶךְ - אֶפְשָׁר שֶׁיַּחְשֹׁב הָאָדָם כַּמָּה רָחוֹק הוּא וְכוּ׳, וּבְעֶצֶם הוּא קָרוֹב מְאֹד מְאֹד, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נז, יט): ״שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב״[ב].

וְנָקַט מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א לְדֻגְמָא הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהָיָה בְּהִתְקָרְבוּת רַבִּי יוּדְל, שֶׁהָיָה צַדִּיק קָדוֹשׁ וְעוֹבֵד הַשֵּׁם עִם יְדִיעָה בְּכְתְבֵי־הָאֲרִ״י וְכוּ׳, וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ״ל בִּלְשׁוֹן תְּמִיהָה: ״לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ״?... (כַּמּוּבָא בְּשִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן רצב).

וְזֶה מַה שֶּׁאוֹמְרִים חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: ׳אֲפִלּוּ אוֹמֵר לְךָ עַל שְּׂמֹאל שֶׁהוּא יָמִין וְעַל יָמִין שֶׁהוּא שְּׂמֹאל - הַאֲמֵן לוֹ׳;

וְלִכְאוֹרָה יִפָּלֵא, הֲלֹא אָדָם יוֹדֵעַ הֵיטֵב מַהוּ ׳יָמִין׳ וּמַהוּ ׳שְּׂמֹאל׳... אַךְ עַל־פִּי הָאָמוּר מוּבָן הֵיטֵב: ׳יָמִין׳ וּ׳שְּׂמֹאל׳ אֵין הַכַּוָּנָה עַל צְדָדִים גַּשְׁמִיִּים - זֶה ׳יָמִין׳ וְזֶה ׳שְּׂמֹאל׳, אֶלָּא ׳יָמִין׳ מוֹרֶה עַל הַדֶּרֶךְ הַנָּכוֹן, וּ׳שְּׂמֹאל׳ מוֹרֶה עַל הַדֶּרֶךְ הַשֵּׁנִיָּה, וְהַצַּדִּיק בָּא וּמְגַלֶּה לְךָ: מַה שֶּׁאַתָּה חָשַׁבְתָּ עַד עַתָּה שֶׁזֶּה ״יָמִין״ - זֶה בְּעֶצֶם ״שְּׂמֹאל״, וּמַה שֶּׁחָשַׁבְתָּ שֶׁהוּא ״שְּׂמֹאל״ - זֶה בְּעֶצֶם ״יָמִין״... וְעָלֶיךָ רַק לְבַטֵּל אֶת דַּעְתְּךָ וּלְקַבֵּל דִּבְרֵי הַצַּדִּיק וּלְצֵאת לוֹ!

הַמְשִׁיךְ מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א וְאָמַר: הֵיכָן הָעִנְיָן הַזֶּה מִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר? בְּסוֹד שֶׁל ׳אֹטֶר־יָד׳; מַהוּ ׳אֹטֶר־יָד׳? אָדָם שֶׁהַיָּד הַשְּׂמְאלִית שֶׁלּוֹ הִיא בְּעֶצֶם ׳יָמִין׳, וְכֵן לְהֶפֶךְ - יָד יָמִין הִיא בְּעֶצֶם ׳שְּׂמֹאל׳, וְכָל הַמִּצְוֹוֹת שֶׁעוֹשִׂין בְּיַד יָמִין - עָלָיו לַעֲשׂוֹת בְּיַד שְּׂמֹאל, כִּי הִיא ׳יַד יָמִין׳ בִּשְׁבִילוֹ. חֲרִי שֶׁאֲצָל ׳אֹטֶר־יָד׳ מִתְגַּלֶּה הָעִנְיָן הַזֶּה בְּיוֹתֵר: ׳יָמִין׳ וּ׳שְּׂמֹאל׳ הֵם לְאוֹ־דַּוְקָא אֵלּוּ הַצְּדָדִים, וְהָא־רָאְיָה - שֶׁאֲצָל ׳אֹטֶר־יָד׳ הַיָּמִין נֶהְפֶּכֶת לִשְׂמֹאל, וְהַשְּׂמֹאל נֶהְפֶּכֶת לְיָמִין...

וְהִנֵּה אִיתָא בְּשִׂיחוֹת־הָר״ן (סִימָן קנב): **מִי שֶׁהָיָה בַּעַל־מַחֲלֹקֶת בִּגְלוּל הֶעָבָר, אֲזַי כְּשֶׁנִּתְגַּלְגֵּל נַעֲשָׂה אֹטֶר־יָד. וְרֶמֶז לַדָּבָר, מַה דְּאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ** (בְּרֵאשִׁית יז.) **עַל קֹרַח שֶׁהוּא בַּעַל־מַחֲלֹקֶת דְּבָעָא לְאַחְלָפָא יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וּבִשְׁבִיל זֶה עוֹנְשׁוֹ כְּשֶׁנִּתְגַּלְגֵּל נַעֲשָׂה אֹטֶר־יָד שֶׁנֶּחֱלַף אֲצָלוֹ שְׂמֹאל בְּיָמִין**; עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ (וְעַיֵּן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת קֹרַח קעו.). כִּי קֹרַח הָיָה לֵוִי, וְ׳לֵוִי׳ מוֹרֶה עַל גְּבוּרָה וְ׳כֹהֵן׳ מוֹרֶה עַל חֶסֶד, וְקֹרַח טָעַן לִהְיוֹת כֹּהֵן, הֲרֵי שָׁרְצָה לַהֲפֹךְ אֶת הַשְּׂמֹאל לְיָמִין, וְעִקַּר טָעוּתוֹ הָיְתָה עַל־פִּי כָּל הַהַקְדָּמָה דִּלְעֵיל - שֶׁהוּא לֹא הֵבִין שֶׁמָּה שֶׁהוּא לֵוִי וּבְצַד שְׂמֹאל, הֲרֵי זֶה הַ׳יָּמִין׳ שֶׁלּוֹ! כְּלוֹמַר: אָכֵן ׳לֵוִי׳ הוּא מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁהוּא הַצַּד הַשְּׂמָאלִי, אֲבָל אִם קֹרַח הָיָה מִבְטֵל עַצְמוֹ אֶל הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר - מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הָיָה זוֹכֶה לְקַבֵּל כָּל דְּבָרָיו ״אֲפִלּוּ שֶׁאוֹמֵר עַל שְׂמֹאל שֶׁהוּא יָמִין״, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּגַלֶּה לוֹ שֶׁהַתַּפְקִיד שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת לֵוִי, וַאֲפִלּוּ שֶׁזֶּה ׳שְּׂמֹאל׳ - זֶה בְּעֶצֶם ׳יָמִין׳, כִּי זוֹ הָעֲבוֹדָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ וְעָלָיו לִהְיוֹת שָׂמֵחַ וּמְרֻצֶּה בָּזֶה!**

אֲבָל קֹרַח לֹא הִשְׂכִּיל לְהָבִין זֹאת, וְרָצָה לַהֲפֹךְ אֶת הַ׳שְּׂמֹאל׳ לְ׳יָמִין׳, וַהֲוָה מַה דַּהֲוָה, וְעַל־כֵּן נֶעֱנַשׁ בְּגִלְגּוּל הַבָּא לְהֵעָשׂוֹת ׳אֹטֶר־יָד׳, כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר שֶׁעַתָּה הַ׳שְּׂמֹאל׳ שֶׁלּוֹ הִיא ׳יָמִין׳, וּלְלַמֵּד לוֹ: זָכֹר תִּזְכֹּר לְצֵאת לְהַצַּדִּיק אֲפִלּוּ שֶׁאוֹמֵר לְךָ עַל שְׂמֹאל שֶׁהוּא יָמִין, וְכֵן לְהֶפֶךְ, וְאִם לֹא זָכִיתָ לָזֶה - עַכְשָׁו בֶּאֱמֶת ה׳שְּׂמֹאל׳ שֶׁלְּךָ נִהְיֵית יָמִין, וּמֵעַתָּה תְּקַבֵּל־נָא אֶת הַלִּמּוּד הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב מִפִּי הַצַּדִּיקִים - ״עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה ׳לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל׳״ (דְּבָרִים יז, יא); **אָמֵן וְאָמֵן!**

[ב] [עַיֵּן לְשׁוֹן־קָדְשׁוֹ בְּפָרָשַׁת בְּחֻקֹּתַי: מִי שֶׁנִּרְאֶה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָחוֹק מְאֹד הוּא בֶּאֱמֶת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קָרוֹב לוֹ, וּלְהֶפֶךְ מִי שֶׁנִּרְאֶה לוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קָרוֹב לוֹ בְּוַדַּאי הוּא לְהֶפֶךְ, וְזֶהוּ ׳שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב׳, רָצָה לוֹמַר מִי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁהוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבֶאֱמֶת הוּא קָרוֹב לוֹ].